

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2004

174

33-174

Ս Է Տ Ա Յ Է

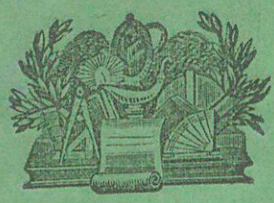
Գ Ա Ր Ե Ը

Ս Է Տ Ա

Թ Է Է Լ Ի Յ Ի

Մ. Գ. Տ Է Յ Ի Ր Մ Է Ն Ճ Ե Ա Ն

Ն Ժ 1

Ա Ս Ի Թ Ա Ն Է

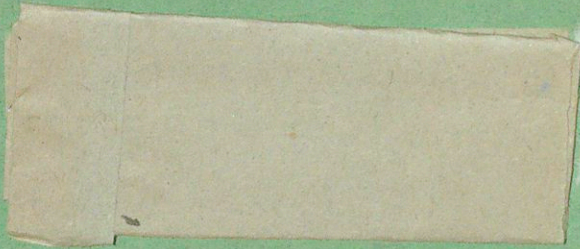
Ջ Ա Ր Գ Ա Ր Ե Ա Ն Հ Ա Մ Ա Ր Ի Դ Ա Ս Ը Ն Տ Ա

(1870)

891.99
S-31

11762

4181

947
39

891.99
տր-Յիշատակի քար

ՄԷՏԱ ԵՈՒԹՅՈՍ ՍԱՏԱՆ (1)

ՂԱՋԻԹԱՍՐԵԱ ԴԱՐԵՂ ՄՈՒՅԱՍՍԱԼԻՆ

ՊԻՐ ՃԷՎԱՊ

Մէգրիւր Սէտայը վէ պէնճէ Սատանը հազը-
գէթ նամը իլէ իլան օլունան մահու թ զաղէթանըն
իւք նուսխէսի զուհուրինտէ , անըն հազկընտա
Օլադիւր նամ զաղէթանըն 134 նոմէրոտու ետիլէ
շու աթիտէքի միւթաալայը իթմիշ իտիմ , եանի
պու զաղէթա թիմարհանէտէն զաչազ պիր ա-
տէմ միսայի ադլընա էսէնի սէօյլէմիշ , անճազ
թաաճիւպ իթմէյէլիմ , զիրա անլէրի սէօյլէյէն
(Կօրէնիւր Կօրէնիւր Գիւլէնիւր) պէնի ատէմ օլմա
հասէպի իլէ , օլա քի տիվանէլիք հիլէթինէ տիւ-
չար օլմուշ օլտուն , պու սէպէպտէն հալինէ զա-
յէթլէ թէէտիւֆ իթմէլիլիլ » :

Նիհայէթինտէ շունու տախի իլավէ իթմիշ ի-
տիմ տիլէրէք Քի «ումում միլլէթի էրմէնիեան ի-
չինտէ ճիլլիթիլիք էսէրի հայըճա եայլըրշ օլ-
տուղունտան , պիրտէ պիր էնի-վիւ , եանի ճիղ-
վիթ զաղէթաար էքիլիլիլ իտի , Օնուտա պու Սէ-
տայը (Սատանը) հազըղէթ տօլտուրաճադ տըր ,

(1) «Սատան» տիմէրլիլին պաչըճա սէպէպի նէ օլ-
տուղու , եազըն կիւնլէրտէ «օլային Սուրհանդակ եա-
խօտ Սէմինարիօյի գաղտնիքը» իամի իլէ զուհր իտէճէք
«չարիվարի» պիր բէսալէտէն աղնաչըրաճադ տըր :

քի անքն Սէտասը պաշկա պիր շէյ օլմայրպ , իլլա
Եարասան Սլլահա սէճատ քըլանըարք միւսթաքիլէն
ինտանքէրէսթիլղէ տավէթ իթմէք տիր» :

Օլ վաղըթ պու թարգա պիր միւթաալա իթ-
տիղիմ հալտէ , մէգքիւր զաղէթանըն զիքը օլան
նօմէրօսունտան սօն նօմէրօսունա կէլինճէ տէկին ,
տէրունինտէ կէօրիւլմիւշ օլան պիր թագըմ սաշ-
մա սափան , տէլի տօլու , վէ աքըլ ճիգլիթիլղէ
շահէսթէ սէօյլէյիշլէրինտէն , էվվէլճէ իթտիկիմ
զիքը օլան միւթաալալարըմտա սալա Եանդըմա-
մըշ օլտուղումա գաթիլէն իսքեաթ օլտուղուման ,
ղայրու պու պասպտէ քէնտիսի իլէ բուպէրու վէ
իքթիղայը հայլ պիր մըքտար գօնուշմագըլք վա-
ճիպէյի զիմմէթիմ օլմուշ տուր , շիւքէսիլ — «Ե-
լլա — Երէշ — Եախօտ — «Եյլէ՛ք Ելլէ՛ք — Եօլունտա :

վէ լաքին էվվէլճէ պագալըմ նէ՛ տիր պու նամ
տար տիվանէնին իլք նուսիսէսինտէն սօն նիւսիսէ
սինէ կէլինճէ պաշլըճա օլարագ Եաղտըղ տէլիճէ
վէ ճիգլիթճէ սաշմա սափան սէօլլէրի , պուրա-
ճըքտա մուխթասարէն զիքը իտէլիմ :

Էվվէլլա . միլլէթի էրմէնիանըն (թէէսիւֆլէ տէ-
րիմ) Եիւղ էլլի սէնէլէրտէն պէրու , (մէգհէպ իք-
րարընճա) Բօմա քիլիսէսինէ թապի օլան պիր դըս-
մը , պու սէնէ Յունվար Եիրմի պէշինտէն սօնգրա
(կէրէք բուհանի վէ կէրէք ճիսմանի կիրուհի) նէ՛
դաթօլիք , նէ՛ լուսաւորչական , վէ նէ տէ խրիս-
տիեանըղա շահէսթէ իմիլլէր , իլլա պիր մուխա-
լիֆ պիրլիք , հէմ հէլլա՛նտանտա ալլաք , վէ հէմ
«Ելլալէրտէնտէ տինսիլ պիր հալէ կիրիթիթար օլ-

մուշար իմիլլ : Իլտէ սանա տիվանէլիլին էն պէօ-
յիւք պիր էսէրի , քի տէյմէ մալիճէ թէէսիր
իթմէք :

Էյ նէ՛ իմիլլ պունուն պաշլըճա սէպէպի : Մէ-
կէր պու գաթը շէրիֆլէր Բարայը քեամիլէն ին-
քեար իթմիլլէր : Խապաթ : Խապաթ սօրմա , շիւն-
քիւ հէր նէ դատար քիլիսէ գայտէսի իւզրէ Բա-
բանըն իսմինի իպատէթ վաքըթլարընտա նըղամ
ճա լիսանէն անարլար , անճագ գալպլէրինտէն
անը բէտտ խտէրլէր իմիլլ : Վէ պագըտա թահրի-
րէն պու գասպուլիլէթլէրինի գալէմլէրինին ուճու
իլէ կէօլթէրիլպ , Փագաթ օլ Եաղըլըշարըն տէրու-
նինտէ (էսրարէն օլմայր) Բարանըն հագ կընտա քիւ-
ֆիւրլէր միւշաատէ օլունուր իմիլլ : (Սֆէրին տիվաւ
նէ Մէտա , օլտուղտան սօնգրա պէօյլէ օլմայր :)
Լաքին պու պասպտէ Սէտայը բէքտէ պըսպլամա-
մայր , զիրա մէգքիւր զաղէթա (կէօրիւնիւրտէ)
Եանդըմաղ Բարանըն Եանդըմաղ Եափրուսու օ-
լուպ , Շարդ խրիսթիեանըլարըն գալպլէրինի տա-
խի թէճէսալու իթմէքլիլղէ գատար գուտրէթի օլ-
մայր տըր : (Նասըլ քի պու ճինա Եալրուլարըն
պագըրարընտան չօք վտղըթ իշիթմիլլիմ տիր քի
— միլլէթիմիլլին լուսաւորչական դըսմը հէր նէ
դատար մէգհէպ խուսուլարընտա լիսան իլէ տօղ-
բու թաքըր իտէրլէր իսէտէ , գալպլէրի էօյլէ օլ-
մայրպ , հաթմա զայէթլէ դըսաը իմիլլ — : Պո՛ւ
նասըլ : (Էվվէթ պունըլարտա , Մէտա թիսմարհանէ-
սինէ կէօնտէրտէք ճայըղ տըր զանըսմա :)

Իմտի պու սէպէպտէն Մէտա տափի պու կիւնա

քի Պիոս Բարանըն շու նեվթարզ «լախթիլիք»
 դայտեսինէ ազ շօք հիստար օլուպ, վէ պու մի-
 նասիպէթէ հէր հալտէ ինսանլարըն հէր պիր կիզ-
 լի սըրլարընա ալեհա՛ն օլաճազ դատար դուարե-
 թէ տէ մալիք օլարագ, շիւբհէսիզ հէր սանկիէ
 Շարքըլարըն իշերլէրինտէ մէսքեան օլուպ, ան-
 լէրին գալպլէրինտէն կեչնլէրի պէհէր ազշամ սա-
 պահ քէնաի թէվապիլէրինէ հապեր վէրմէքտէ
 օլմալը արը. քի զաննըմճա մահու թ զազէթմանըն
 իսմինէ «Վեռայը Հաբէթէ» գծուլմագըլըն պաշը-
 ճա սէպէպիտէ պու օլմալը. զիրա (+նոր Բագրէն)
 իշին սալընը վէ տէրիննի կէօրիւպ, եօզ շօշապ
 էօյլէճէ կէօրինիւր վէ կէօրինմէզ աօղբուլը քլարը
 հապէր վէրմէքիլի իւզէրինէ տէր իւհտէ իթմիշ
 տիր: Ասը ճիզվիթիլք եօլու:

Իմաի պու արատա պիրազ ագրըրզ օլտա սօր
 քի, պապա Սէտա սէն խրիթիտանլարըն, վէ
 միւթաիգլէն Շարք կրմէնի գաթօրիլէրին գալ-
 պինտէ ճէվէլան իտէնի նիճէ կէօրիւպ վէ էօյլէճէ
 հիւքմ' իտէրսին,

Մէկէր իսէ աչըգտան աչըղա մէյտանէ կէլէն
 հարաքէթլէրտէն անըմըշ, եանի, — էվէլա պու
 ալէն թազըմը Բարանըն էմիրլէրինէ շէտիտէն
 գարըր կէլիլէր, անը սէօղ իլէ թմանըլայ' ֆիլիլ
 իլէն ֆայշ խտէրլէր — իմիշ: (նէ՛ մատտէլէրտէ վէ
 նէ՛ եօրտա ծու սօրմա, զիրա իշինէ կէրլէզ:)

Սանիլէն, — Սթուզ սէնէլիք միլէթ խասիմ-
 լէրի օլան Հասուն վէ անըն թէվապիլէրինի մութ-
 լագ սուրէթտէ դապուլ իթմէլի. միլէթին մու-

դատտէն հուգուլարընը, (անլէր քի միլէթիլք
 գանը վէ բուհու աուր) ճիլէրլէրինտէն վէ տամար-
 լարընտան սէօքիւպ չըգարըպ, կիւլէրէք, օյնա-
 եարազ Բօմանա թէրք իթմէքլէ պերապէր, լա-
 թինիլիլէ վէ անըն հէր պիր ուսուլլէրինէ ինթիլրագ
 իլէ պաշ էյիլի, եանի. աչըգտան աչըղա կրմէնի
 ճընպըղընը գաթիլէն ինքեար իթմէլի — իմիշ:
 (Պու նի՛շին. նէ՛ սէպէպտէն, վէ նէ՛ հազկըլա:
 Պուրալարընը արաշտըրմագ օլմալը, զիրա տէլի
 Սէտա ազլընըն բուսուլագընը պիւթիւն պիւթիւ-
 նէ զայպ իտիյօր:)

Սալիսէն, — Գէնաի թարաֆլարընտան զուհր
 իտէն ֆասիթանէ վէ մէքրուհ եօլտա էվրագլարա
 վէ րէտալէրիէ դուլագ վէրմէլի. անլէրին տէրու-
 նինտէ կէօրի լէն մէզհէպէ, իմանա, ֆաղիլէթէ
 վէ սալիհ բուհպանլարա, հիւրմէթիւ ճէօմաթ-
 լարա վէ տիրայէթիւ շահուարա գարըր պիր թա-
 գըմ եալան աօլան սէօղլէրի վէ նաղէճա իթիլրա-
 լէրի քէօր քէօրունա գապուլ իտիպ, կէօնա կէօն
 վէ խրիտիտանլըք շէօհրէթինէ եաղըշմազ շունճա
 քիւֆիւրլէրէ ճէպրի թահամիլ իթմէլի — իմիշ:

(կէօրինիւրտէ պու տէլիճէ հիւքիւմլէրի Սէ-
 տա չըլընը դալէմինին ուճունա ալըրըր էնանտէ,
 հալա զայէթ պերահ, վէ կիւնէշին սըճագըլըր
 հաթտէն աչըրը օլմուշ օլմալը, զիրա հալանըն
 շիտաթիլի զիլինէ աօքանմըշ, վէ պէօյլէճէ տէ-
 աիղինի ալիէճէլինի շաչըրմըշ:)

Բապիլէն, — Գամալը վէ սիւնիլիլը պատա-
 բազլարա, մասկարայըք եօլունտա իճրա օլունան

մուգատուէս խորհուրդլարա վէ իպատէթլէրէ սէս չըգարմամայր , ինճիլի շէրիֆէ վէ ազիզ թէէլի- ֆաթլարա մուղայիր մէ յտանէ կէլէն շունճա հա- գարէթլէրի վէ մէքրուհլուքլարը կէօրիւսլ իշիտիսլ սիւքիւթ իթմէլի . Սէտա վէ Սէտալլարը քէնաթի պաթըլ իթիարարընը իլէրի կէօթիւրմէք իլին , գա- րը գօճայը , գարտաշ գարտաշը , աթա վէ էվլատը պիր պիրինէ տիւշիւրիւսլ , տօստու տօստունա , ագրապայը ագրապայունա , գօւշուլու գօւշուսու- նա վէ ախլու իթաճա իքի օրթաղը եկաթիկէրինէ , նիհայէթ ուշաղը աղասնա վէ չըրաղը ութմասընա խասիմ իթաթիւրաթլէրի վաղըթ , ուղագտան սէյ- րինէ տուրուսլ քէֆ իթմէլի իմիլ : (Սէտա զաղէ- թասը պունչարը պիր եօլ իլէ կէօսատէրաթի վաղըթ խրիատիեանլըք վէ ինսանիլէթիք տայրէսինտէն պիւթիւն պիւթիւնէ խուրուճ իտէրէք , շիւքէսիզ աքըլ իրմէզ էանա պիր եօլս սափմըլ տըր :

Խատիսէն , — Միլլէթին իլմինէ վէ մէտէնիլէ- թինէ սէպէսլ օլաճագ , վէ պու նիլէթի խայրիլէսի- նէ առա օլունան օլ մէշուր «Համագգեայ» ըն- կերութիւնու հաղկընտա «օրհնեալ» տէտիքլէրի վաղըթ «օրհնեալ» , «անճէսլ» չըղըրտըղլարը ան- տէ «անճէսլ» թանըմայը—իմիլ : (Պիր առէմէ նի- չին տէլի տէրէր , նէ վաղըթ քի իթիլիլինի վէ սէօլլէտիլինի պիլմէզ վէ աննամազ : Պէօլլէտէ Սէ- տա զաղէթատը , «լալէ , լալէ» տիլէրէք մեզքիւր ըն- կերութիւն մահալինի շէքիշաթիւրաթի անտէ , ապա տիւշիւնմէզ քի պիր վաղըթ օլլնկերութիւնու քէն- տի պաշ միւէլիֆի , պիր վաքըթտա պէլքիմօն տէ-

Փա «օրհնեալ» վէ ըն տէֆա «անիճեալ» իթմիլ տիր , քի պու հայլ պիր ագրլըր առէմէ եազըլըր շէյ օլ- մայրսլ , եալլընըլ եա պիր էանա էֆքեարէ զահիսլ , եա տա զայ աղըլ օրնուշ պիր ինսանէ մախուս տուր : Նասրլ քի տէլի Սէտա օլ մատտէլի էլէ ալրսլ , պունուչա պիր դաթ տահա տէլիլիլինէ շէօհրէթ վէրմիլ տիր :

Պատիսէն—Քիլիսէ գանոնլարընա գարչը , միլ- լէթ նըգամընա մուղայրը սուրէթտէ թադտիս օլու- նան «գիշերային» բիսկուպոսլարը , եանի ազաճա տան սիեահ , սապահլային մօր գըլաֆէթլէ կէօ- րիւլէն բարաղլարը «օրնուշ» բիսկուպոս մագամըն- տա բաղպէթ խտիւսլ , անլէրի լայըղը լայըգսըզ գապուլ իթմէլի—իմիլ :

Վէ պունուն իլէ պերապէր ազիզ քիթապլարըն թէմպիլհիլէրինէ վէ նասիհաթլէրինէ գարչը օլարագ , իսթէմէտիլին վէ խօշլանմատըղըն , վէ պաշըճա զայէթլէ «գայթակղեալ» օլտուղուն բարաղլարա շահսճա լաղըմ կէլէն ային պօրճլարընը մութլաք սուրէթտէ , եանի ճէպրի իճրա իթմէլի , վէ իսթէր- սէ օլբարաղլար գանըլ զաթտար օլուն , իլլա քի անլէրէ բուհանի վէ ֆաղիւլէթլի պիր բէտէր մագամընտա գըլընմայր , վէ միլլէթին սէվաթիլի վէ նազարընտա պուլունան տիկէր ֆաղիւլէթլիւ բուհ- պանլարը զայէթ իւլլայէ ֆէնա պիր սուրէթտէ թա- նըլըպ , անլէրէ հէլանա վէ քիսիւ նազարը իլէ պազ- մայր , պուլունտուգլարը մահալլէրինտէն անլէրի թարտ իթմէլի , պիլլիքլէրինի տաղըթմայր , վէ նիհայէթ օլմատըղը անտէ հէր պիլլինի պիրէր «Լա-

Խախտել տիրէ յինտէն աշաղա (աներեւոյթ զօրու-
թեամբ) ասմայր, վէ Եօյլէճէ շան ու շէօհրէթէլէրի-
նի լաղվ իթմէլի—իմիշ :

(Բօմա թէվարիկէրինտէն ալարաք օլախախտել
լըք մանասը շու օլույօր քի, Բօմանըն Էսկի բութ-
բերէստիք զէմանընտա աղըր գապահաթլըլարը
պիր եիւքտէք տիրէկտէն աշաղը գօլլարը Էքէ-
սինտէն պաղըր, գօլթու գլարընտան վէ պօյնուտան
պիրէր տէմիր հալգալար իլէ, վէ այագլարընտա
աղըր տէմիրէր պաղըր օլարաք ասարլար, վէ Եօյ-
լէճէ աճ սուսուզ Եօյլանճէ յէտէք ասըլը պրագըր-
լար իմիշ : Նասըլքի «կախախտել» տիմէքտէ
«ասըլը Էսըլը» տիմէք տիր : Իշտէ պու Էսկի բութ-
բերէստիք ճէզա գայտէսինի, պու կիւնքի Բօմա-
նըն բուհանի հիւքիւմտարը պիր կէճտէ Էլէ ալըպ,
«նիւթապէս» տիրէկտէն աշաղը ասամայօր իտէ
տէ, կէօրիւնիւրտէ օ'նիլէթէ մէպնի (քէնտի զիւյ-
մինճէ) «բարոյապէս» բիւզկետ'ր իլէ մի, սօլ իլէ
մի, Եօգտա պիրգէ նամալիւմ Եօլտա պիր միւճը-
զէ իլէ մի, հէման նէ եէրտէ, նէ հալատա տու-
լուր, վէ կէօզլէրէ կէօրիւնմէզ քէրլամէլի պիր
պուլութ տիրէկէրի ի զէրինտէն հիւրիլէր, Եանի
դէքն Էսկէր մարիֆէթի իլէ աստըրմիշ օլմայը տըր :
Մնլէրի քի շիմտիքի Բօմանըն եէնիտէն եէնի իհտա
օլունան, վէ ումում քիլիսա նըզամաթլարընա մու-
ղայըր նըզամլարը գապուլ իթմէ յիպ, վէ միլէթլէ-
րին մուգատտէն հուգուգլարընը վէ քիլիտէճէ իմ-
թիեաղլարընը ճէպրի զասպ իթմէք նիլէթի կնէ մէպ-
նի մէշուր «Էրէրտարտա» կոնդակը իլան իտէնլէրէ

հաղկանիլէթ իւզրէ գարչը կէլէրէք, մէգըլուր
մահութ կոնդակըն տէրուինտէ զիքը օլան պիր
թագըմ հագարղըրլարը վէ Եօլուզլուքլարը ճէրհ
իթմէքտէ տիրլէր :

Մէկէր իտէ (տէլի Սէտանըն զիւյլինճէ) պունլար
Բօմա ինտինտէ պէյիւք վէ մէզէպէ գարչը գա-
պահաթլար օլուպ, պու Էիւնհայէրտէ պուլունան-
լէր պէհային «կախախտել» Եանի (հալատա) ա-
սըլը քալմայը իմիշլէր, վէ Էլէր պու իտախարըն-
տան կէրի տէճնմէզլէր իտէ, տահա իլէրուտէ աղըր
աղըր «բանարտա» լար մէյտանէ կէլէճէք իմիշ :

Տէլի Սէտա պու եա, պունլարը պէօյլէճէ տէր
իմիշ, վէ Էլէր սէօզիւնիւ տիլնեմէզլէր իտէ Էսկէ-
նէք գատար Եօլրէվան օլաճաղլար իմիշ : վէ պու
սօն քէրլամիւր սալախանէ հապէր վէրի իմիշ :

Էօյլէ նազլ իտէրլէր քի թիմարխանէտէ պիշա-
րէ տիլմանէլէր Էքսէրի քէնտի քէնտիլէրինէ քիմի
բատիշահ օլուր, քիլի վէզիր, վէ քիլի իտիտէ կէօ-
նակէճն պէօյիւքլուքլէր հիլիա իտէրէք ճիհանէ
հիւքմ իտէրլէր, վէ պէօյլէճէ քիլինէ մէսնէա վէ-
րիպ քիլինի ազլ իտէրլէր :

Գիլինի ասըպ քէսիպ, վէ քիմինտէ քիլիւ-
էթիլ զէնիլինիքլէր պախշ իտէրլէր իտէտէ, Եալընըզ
անտէ պուլունան կիւլսպիլիլէրի վէ տիլնէյէն սէ-
յիլիլէրի կիւլտիւրմէտէն, վէ անլէրէ թօհաթի
պիր զէվը պաղըրլամադտան պաշղա պիր շէյէ մէ-
տար օլամաղլար : Սահիլի տէ պուսուր, զիրա պի-
շարէլէր պուլունտուգլարը սէթիլ հալտէն պէհա-
պէր օլուպ, Էօյլէ սանըլլար քի հէր տէտիլէրի

եօրունտա, վէ էօյլէտէ այնը այնքնա իծրա օլունա-
ճադ արը :

Իչտէ պու գապիլտէն տիր պիղիմ տէլի Սէտա-
նըն իւչ տէօրթ այտան պէրու իլան իթտիդի զա-
դէթա բաշավրայարընըն տէրունինտէ կէօրիւլէն
պիր չօգ տիվանէճէ հիւ քիւմլէրի վէ նասիհամ լարը :

Անճադ պիղ պունա կիւլէմէ յիպ թէէսիւֆ պի-
լէ իթմէլիլիդ, չիւնքի Սէտանըն տէլիլիդի եալընըդ
քէնտինտէ քալմայրպ, պազէն քէնտինէ ալաքա
խտէլէրինտէ ագլընը չէլէրէք, քէնտինէ էմսալ
իթտիրմէքտէ պուլունմուչ տուր, նասրլ քի անլի-
րինտէ հայի կիւն կիւնէ մէյտանտէ կէօրիւլէք-
տէ տիր :) Պունլարտան գաթինազար, տահա ա-
ճայրպը շուրասը քի, ահալիլէր կիճէ կիւնտիւզ
չալըչրպ, կէօնակէօն մէշաքաթ լար իլէ, չօլուք չօ-
ճուքլարընըն ըրդքլարընը սաթընա քօյուպ, ան-
լէրին իւճրէթի իլէ քիլիսալէր, խասթահանէլէր,
ֆուքարահանէլէր վէ մանասթըրլար, վէ սայրը բու-
հանի վէ ճիւմանի էպնիլէլէր ինչա իթտիրիպ (րէ-
վէրուրուս կոնդակըն մաթլուպինճէ) անլէրի քէն-
տի զիգըյմէթ էշեալէրի իլէ Բօմանա թէսլիմ իթ-
մէլի, վէ պիր տահա անլէրին հագլընտա նէ պիր
սէօզ իթմէլի, վէ նէ տէ հիսապ քիթապ արաշ-
տըրմայր, ամմա Բօմա բարասը սաթար, ըէհինէ
գօր, Նրահա իտէր, երգար ֆագաթ եարմազ, օ-
րալարընը գաթիլէն գարըշտըրմամայր իմիշ : Շիմ
տիքի տօգուզունճու Պիոս բարա, պին սէքիզ երիզ
եթմիշ սէնէլիք ինճիլի շէրիֆին հիւքմիւնէ, ա-
ռաքեղական տանդուլթիւն լարա, «Տիեղերական»

օլ իւչ մէշուր պիղ Սինհոդլարըն սիճիլլէրինէ վի-
«Հայրապետական» կանոնլարա գարչը պայրագ ա-
չար, եախօտ անլէրի քէնտի «Նահապետական» վէ «Կա-
հանայաղեղական» հիւքմիւ ալթընա ալմաք զայրէ-
թինտէ պուլունտուզու անտէ, պէրիտէն սիւքիւթ
խտիւպ պիր շէյ տիմէմէլի, վէ հիշ տէ յիլ խտէ ան-
լէրտէն, եանի ինճիլի շէրիֆտէն, առաքեալլար-
տան, սինհոդլարտան վէ օլ աղիզ Հայրապետլէր-
տէն պիր իսպաթ վէ պիր շահատէթիլիք տախի
կէօթ էրմէմէլի, վէ հաթտա անլէրի լիսանէ ալըպ
անմասը տախի գապահաթ իմիշ :

Տահա տիւնքի կիւն մեղքիւր Պիոս բարա պիղ-
գաթ քէնտի լիսանը վէ գալէմի իլէ պու կիւնքի
եազտըգլարընա մուզայրը վէ տապան տապանա
զրտտ օլարագ տօղրուլուզլար վէ հագլանիլէթ
իւզրէ իլանլէր նէշը իթմիշ իքէն, անլէրի տախի
ճէրհ իտիւպ, պու կիւնքի իթտիլի նըզամըզ վէ
եօլուզ իլանլարընա վէ սիճիլլէրինէ, քէլամուլահ
միսալի գարալը կէօզ իլէ, էլլէր պաղը օլարագ
պաշ իլմէլի, վէ երէ գարանարագ սէճտէ գըլմայր
իմիշ :

Պու կիւնէ կէլինճէ կէրէք ժողովքլարտան, կէրէք
բարալարտան, վէ կէրէք սայրը քիլիտէ մէնէթ-
տարանը թարաֆընտան, նէ կէօնէ վէ նէ խուսու-
տա օլուր իտէ օլուն, էլտէ վէ տիվանհանէլէրտէ
պուլունան կոնդակ, սիճիլ, նըզամ, ասնէթ, ու-
սուլ, թէմպիհ, էմիր, վէ սայրը պու մազ ուլէ էվ-
րագլար վար իտէ, անլէր քի Բօմանըն եհնի նըզամ-
լարընա զալիպ, վէ եա պիր քիւչիւք գարչը կէ-

իր, անկէրին ճիւղէսի պիտէն լա օլմալը , հիւ մա-
գամբնտա թու թու լմալը , վէ տահա աչըղը հանըպ
քիւլ օլմալը , վէ քիւլիւ տախի հաւաեա սաւրու-
մալը իմիշ :

(Լմիկէթի պիր զաթտէն ալտըղըմ մալիւմա-
թէ հաղարէն , պու թարզա էսկի էվրազլարտան
հայլըճասը Սեֆուրէս թէսիկէ օլունան մահալաէ
պուլունասուղու անտէ , կէչէն կիւնքի օլ մահա թ
Պէյ օղլու հարիգիւտէ հազըգէթէն քէնսի քէն-
տինէ եանըպ քիւլ օլմալ տուր , ֆազաթ քիւլիւ-
նիւ նէ թարաֆա սաւրարտուգլարը մալիւմաէ յիւ
Պու պապաէ Բօմանըն կէօղիւ պարն : վէ շու տա-
խի սահիճ տիր քի օրէվէրտուրուս կոնդակը գուր-
թուլուպ պունա տայիր Բօմատան կէչէն էվրազ-
լարըն ճիւղէսիտէ մէգքիւր հարիգին քէսկին ա-
լէֆլէրի արէսինտէն սէլաւէթի պուլմուշ , վէ շիմ
տիտէ բարական էրֆէլէրին բաթրիքիսանէ տէրու-
նինտէ հրվղ օլմուշ տուր :

Իմսի պու րէսմի վէ աղիզ էվրազլար հանըպ
հիշ օլտուգտան սօնդրա , եայընը թարիխի միլա-
տիէնին 1867 թէմուղ 12 , աօքուզունճու Պիտուն
եիրմի իքինճի սէնէսի բարալըղը հէնկեամբնտա
գարար քըլլնան օրէվէրտուրուս կոնդակըն հիւք-
միւ իճրա օլուպ անըն նըղտըլարընա իթաթ
իթմէլի , վէ պու եէնի նըղամնամէնին հիւքմի
հէր զէման վէ տայիսի սուրէթտէ , վէ քեամիլէն
ճարի վէ պագի , վէ մազպուլ թու թուլուպ ,
հէր հալտէ վէ հարֆ պէ հարֆ , հէր նօգտան-
տան պէրի օլարազ սաղլամանա մէճպուր օլմալը :

պիր վէճհիլէ հիշ պիր թարաֆտան վէ հիշ պիր
վաղըթ , հիշ պիր քիմէ պիր էօղիւր , պիր սէ-
պէպ եա պէհանէյէ մէպնի պունա մուխալի-
ֆէթ իթմէմէլի . կէրէք աօղրուտան աօղրու վէ
կէրէք աօլայլտան օլուն , պու պապաէ (Բարա-
նըն) միւրաալարընա օլան եա հիշ եա էքսիք նա-
զարը իլէ պաղրլմամալը , պաշիա սուրէթտէ վէ
մահալտէ պունա նասպ օլան հիշ պիր հազիմ թա-
րաֆընտան մանա վէ հիւքիւմ վէրիլմէլի , վէ
հէր նէ սըֆաթ վէ նէ մէմուրիլէթտէ օլուրլար իտէ
օլունըար . կէրէք ծնարտան վէ կէրէք ծնարա
միւթաալիք օլան մէմուրլարտան պունա մուզայլը
թէմիլթաթ եա մանա վիթմէք սէլահիլէթինի քիւլ-
լիլէն կէրի ալընուպ մահվ օլունմալը իմիշ :

Իլտէ պու սէպէպլէրէ մէպնի Շարգլլարըն
միլլէթմէ վէ քիլիտէճէ օլան էսկի հուգուգլարը
վէ սէլահիլէթլէրի , վէ հէր պիր նըղամ վէ գայ-
տէլէրի նապէտիա օլուպ , մէգքիւր եէի նըղամ
միւճիւպինճէ Շարգտա լրմէնի գաթօլիլի նախա-
գաչըղը վէ կիլիկիա բաթրիկլիլի հիւքմիւ Բօմա-
եա մէքպութ օլարաք , Հատունու վէ եա պիր
պաշիալընը Բարա հաղրէթլէրի պիղզաթ քէնտիսի
կաթուղիկու վէ կիլիկիա բաթրիլի նամը իլէ Ստամ-
պուլտա Շարգ լրմէնի գաթօլիլէրլինէ իրսալ
պույուրմուշ վէ պույուրաճաք իմիշ , վէ հիշ պիր
քիմնէ պիր սէս չըքարմանեարաք . վէ հիշ պիր կէօ-
նէ մուխալիֆէթ օլունմանարաք , Բօմատան թէշ-
րիֆ պույուրան Մօնսինեօր Հատուն , եախօտ Հա-
տուն գըլաֆէթլի պիր քիմնէյի գալըպը գալըպընա

գապուլ վէ անէ իթաթ իթմէլի , վէ իլէրուտէ
անըն էմրի իլէ ինրա օլունաճագ միլլէթճէ վէ
քիլիսէճէ էենիտէն էէնի Լաթին նըղամլարընա
վէ գայտէլէրինէ տէ պէհալին հիւրմէթ վէ բայէթ
իթմէլի իմիլ :

Էն նիհայէթ եա պունլարը խօշութլուք իլէ
քապուլ էտիպ ճան ու կէճնիւլտէն պաշ իլմէլի ,
եատա խրխթիւնանլըղը թէրք իտիւպ բարազըղ
վէ քիլիսէսիզ գալմալը , կախաշու վէ քանարբու
օլմալը , Բնուէլ , հերեթիլու վէ հեթանու . վէ պունլար-
տան տա ալչագ Էմնուլար չըղըրմալը , էպէտի
էհէնէնէ կիրտապլարընա հիւքթ օլունմալը , (տա-
հա ալըղընը սէօյլէ յիմ) ինսանլըք ճընսընտան վէ
ինսանիլէթլիք տայրէսինտէն քօվուլմալը , վէ
պէօյլէճէ Փիքիրսիզ վէ տիւլիզ պիր հայլան սըրա-
սընա կէչմէլի իմիլ : Օխ , օխ . նէ կիւզէլ թէտ-
պիրլէր : Ալ պու հաթտէն ալըրը տիվանէլիքլէրի
տէ օթուր աչաղա :

Կէօրտիւն մի շու նամտար տէլի Սէտայը շիմ
տի , նասըլ տիմէլիմ քի իլք միւթաալալարընտա
եանղըլմալըլըմ , եանի իլք տէֆա օլարաք Յրա-
դիրտէ պու Սէտա (Սատան) զաղէթասը թիմար-
հանէտէն քաչմա պիր տիվանէլէ պէնզէր» տէ-
տիղիմտէ , վէ պունունլա պերապէր «մէգքիւր
զաղէթա եալընըղ ճիզվիթլիզ խըտմէթ իաէճէք»
տէլի եազաղըլմտա , աճապ շունճա տէլիլիքլէրի
վէ ճիզվիթլիքլէրի Սէտա տէրունիտէ կէօրիւլ-
տիւքճէ եաղընը եա զալաթ պիր միւթաալա իթ-
միլ օլմալըլուլմ , հաշա , հաշա :

Հաթտա եօգ քի սէօգ իլէ տէլի եա ճիզվիթ ,
իլլա աղիզ Պետրոս տկրականլացիինն սօբասընը
Սէտանըն պաչընա պիր գաչ տէֆա ինտիրսէք ճա-
լիղ տիր զանըլմա , զիրա մէղքիւր աղիզ քէն-
տիսինէ նահագգ եերտէ հէր նէ տիսէլէր թահամ
միւլ իտերմիլ , անճագ հերեթիլու սուն տիլէնլէրէ
գարչը էլինտէքի սօբասը իլէ ճէվապ վէրիր իմիլ :

Իմտի պէօյլէ պիր աղիզ քի եալընըղ պիր հերե-
թիլու լուղէթինէ թահամմիւլ իտէմէլիպ պէօյլէճէ
սօբա հարաքէթինէ գալքըչաղըր անտէ , պիղ քի
օլ աղիզ գատար թահամիւլ Փաղիւլէթինէ գուտ-
րէթիմիլ օլմալըպ , հաֆտատա իքի տէֆա օլա-
րազ Սէտանըն աղղընտան նահագգ եերտէ եօգ քի
եալընըղ պիր հերեթիլու , իլլա պիր չօգ հեթանու ,
Բնուէլ վէ Էմնուլար քիւֆիւրլէրինի ալէնէն իլիթտի-
ղիմիլ զէման , նէ իթսէք վէ նէ սէօյլէսէք ճա-
լիղ տէլի աճապա :

Անճագ պիղլէր Գրիստոսուն «օրհնեցէք զանի-
ծիչս ձեր , ե բարի սրարէք ատելեաց ձերոց» նա-
սիհաթընը էլէ պարագ , ճայիղ օլանլարըն ճիւմ
լէսինի պէր թարաֆ էտիպ եալընը Սէտանըն
քէնտի տիվանէճէ վէ ճիզվիթճէ պահալարընտան
ալարտոգ տիվանէլիլինի գալէմ վասէթասը իլէ եիւ-
զիւնէ վուրտուղումուղ անտէ զանըլմա գուտուր
իթմիլ օլմալըլ :

Ձիւնքի Էֆէնտիմիլ Գրիստոս տախի Եահու-
տիլէրէ «գուք ՚ի հօրէ սատանայէ էք» տէտի , նէ
վալլթ քի անլէր Էֆէնտիմիլին վաղլէրինէ գարչը
կէլէրէք «գու քս ՚ի քեզ» տէտիլէր իսէ :

Պէօյլէտէ Պետրոսս «երթ յետս իմ սատանայ»
տէտի , նէ զաման քի Պետրոս Լֆէնտիւղէ , «գայ-
թակղուծիւն» վերիտի :

Պու պէօյլէ օլտուղու անտէ , Սէտա քի շունճա
քիւֆիւրէրի պիլա հագդ վէ պիլա սէպէպ հալա
իւղէրիմիլէ եալոբրաղըր անտէ թարաֆըրըրտան
գարըրըբ օլարագ եալընըղ պիր «Տէլի» եա պիր
«Ճիլի» լուղէթլէրիէ գանահաթ իթմէլի վէ
խօշութ օլմար տըր : վէ պու գատարը սէօյլէ
մէքիղէտէ նաւըլ քի տէտիմ , քէնտի պէշ սյ-
ըղ զաղէթարը տէրանիտէ կէօրիւ լէն տիվանէճէ
հարագէթլէրիտէ պագարագ իճագը հայլ օլմուշ
տուր : Անճաղ էկէր իտտէրտէ քի պուլարըրտա
սէօյլէմէ յէլիմ , լաղըմ տըր քի տէվամ իթտիկի
նապէճա լիսանը , վէ ալաղ քալէմիսի տէլիլիպ ,
ղայէթ ուտու վէ ագըլը պիր եօլա սիլիւք իթ-
սին . օլ վաքըթ պիղտէ քէնտիսինէ շիւբհէսիղ
«տուը Սեոս , ֆերտէլի Սեոս , ուղափոս Սեոս , ֆէյ-
լէսֆ վէ էլի մանը բանուը Սեոս» տկէրէք , պու-
լունտուղու ալաղ մէֆղըտէն զայէթ եիւքէք
տէրէճէ մէվղըրէ յըգարըրըլ : Եօգսա պիլիշ
օլտուն քի նաս պէյիլիտէ պու եօլ իլէ սօնունա
տագ «տէլիլիք» վէ «ճիլիլիլիք» իւնվանըրտան
էզատ օլաճաղը եօք վէ օլամանեճագ տըր :

Իմտի շիմտիլիք պուրսարընը պու գատար իլէ
կէլիպ , մեղքիւր տիվանէ Սէտանըն պաշիա պիր
տէլիճէ պահընըր էլէ ալալըմ , շէօյլէ քի անըլա
թէքալիլէն տէլիլիք վէ ճիլիլիլիք իլամընը թա
անընըն օրթասընա վաղ իտէրէք ճիւղէ ալէմ

է յիտէն կէօրսիւն վէ թանըրն Սէտայը վէ յետ
կէօրէ քարըլըք հարաքէթտէ պուլունտուն : Հագը-
քէթի հայլ պու կիւնէ գատար Սէտա հաղկընտա
նաս թարաֆըրտան ալէնէն հայլը իլամըր օլունմուշ
իտէտէ , վարըն ետիլնտէ պիրտէ պիր տէլի վէ ճիլ-
վիթ իլամը պուլունտուն , աքըլանըրտա կէքի ալըրըլ :

Պունու տէ յիպ կիրիշէլիմ պահարմըլա :
Պու նամար տիվանէ շուարայըղ էօյլէ պիր
պահաս կիրիշիլ տիր քի քէնտիճէ ալա բաճի վէ
էլղէմ պիր մատտէ տէ յիլիտի , անճաղ իամի Սէտա ,
ճիւմի Սոսոս օլտուգճա շիւբհէսիղ օլ թարաֆատա
աթըրըղ անլէրի տէ գարըլարաճագ , վէ էօյլէճէ
քէնտիսին նէ պիր նամըր տիվանէ վէ քէսիլի ճիլվիթ
օլտուղունու անլէրէ տէ պիրտիլէճէ քաի , նասըլ քի
էօյլէտէ օլտուղունու զիլրտէ կէօրէճէ յիլ :

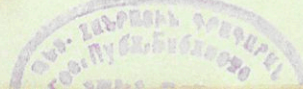
947
39

Իմտի տիկէր պիր պահս տէտիլիմ օլ գանըմըլ
վէ բուհումըղ օլան էրմէնի միլլէթի օլուպ , պու
տէլի Սէտա մէղքիւր միլլէթ հաղկընտա պիր թա-
ղըմ հաթտէն ալըրըլ , վէ հուտու թիլնտէն տըլարը
կէօնա կէօն հարֆէնտալըրըլ վէ հէղէեանըրըլ
իճրասընտա պուլունտուղու օլ մէքրուհ զաղէթա-
սընըն հէր նուտիսիլնտէ կէօրիւլիւշտիւր :

Էյնէ տիր պագալըմ պու տիվանէլէր տիվանէ-
սի ճիլվիթ Սէտանըն միլլէթի էրմէնիտան ալէհիւ-
տէ իլան իթտիլի հէղէեանըրըլ :

Պիրաղտա օ բարըլարըր տկնէ յէլիմ » ֆիլմանէն
«եօլիս բուլիմ կէլիլ» ֆէհվատընճա :

Եանի—Էրմէնիլէր (միլլէթիմիղիս պէօյլիւքըր-
մը) գատըքէօյ սինհողունտան պէրու բօմա թիլի-
սէսի , (տիմէք իսթէր կաթուղիկէ մէղհէպի) պիր

ի ի կենտէն այրբարձար, պու սէպէպուէն «հեբէպէն» վէ «Հէրն-առ» իմիշէր . մեզհէպ էքրարարննատ «հեբէ-» զալթթըգարը վար իմիշ , քիլիսէլէրի եօլ սուզ վէ նրզամնըզ , կաթուղիկտարը իլիմիկ վէ թէրպիլյէսիկ , եպիսկոպոտարը վէ վարզապէտլէրի (լիսանէ պրնմնոզ եօլունտա) թիւրիւ պէտնամըզ- լարտա պուլունուրչար , տէրտէրլէր, եանի քահա- նարար օգումաք եազմաք պիլմէղլէր, վէ նիհայէթ ումում միլլէթ ֆէնա պիր հալտէ պուլունուպ պօղաղարննա դատար պաթաղա պաթմիլչար, իլլա իլլա օլ սէ-բէ-ն-ի-ն-ն-ն- զաղէթամըքար , պու կիտիշ իլէ միլլէթին խարապիլէթինէ սէպէպ օլուպ , աղ վազըթտան էրմէնիլիղին իօսի ճիամի նապէտիթ օրաճաք իմիշ , իշտէ պուլուն իլին միլլէթէ խալի- սանէ նասիհաթլար իթմէլի, վէ Սըրազան Հայրիկէ վէ միլլէթ միլթէպէրանննա էմիրլէր վէ թէմպի- հաթլէր կէօնտէրմէլի իմիշ քի՛ կէօղլէրի էօնիւնտէ պուլունան տէհշէթլիւ կիրտապլարը կէօրիւպ քէն- տի սէրամէթլէրինն չարէսինի արայըպ պուլուն- լար , շէօյլէքի էվէլճէ օլ սէ-բէ-ն-ն-ն- զաղէթալարնն վի- ճութունու օրթատան դալտըրըպ , սանկլէն ըու- հանի կիւրուհինի «Ասորո-առ-բանան» վէ «հեբէ-ս-բ- ս-ի-ան» իլիմիլ իլէ թալիմ իթտիրսիլէր , քիթապ- լարննն էաշնարարնն տիւզէլտիպ , քիլիսէլէրի- նի (քէնտի արղիւ իթտիղի եօլտա) նրզամն քօյ- սունլար , վէ տահա պիր թաղըմ պունլարա էմապ «օլ-ս-բ-ն-ն-» լարա սիւլիւք իթսինլէր իմիշ քի , անլէր իլէ տիւչտիւքլէրի պաթաքտան պիրան էվիլէլ գուրթուլուպ , իլէրիւտէ (քէք եազընտա օրմալը) դուհր խաէճէք ֆէհալըրըլարտան խէլաա օլունլար :

վէ կիւն կիւնէ շէրէֆ ալլապ իլէրիլէսինլէր իմիշ . . . Պանտա սօրարաննոլ Սէտա դաղէթաար զաթէն հէմ տէլի , հէմ ճիլլիթ վէ հէմոէ պուտալար պուտալար իմիշ , քի քէնտի պաշնտան եօքարը վէ մէմուրիլէթինտէն տըչարը , վէ սալա իւզէրինէ ֆարղ օրմտեան մաստէլէրէ հարհարըգ խտէրէք , երըթըճը ճանավար միտալի էօթէ պէրի սայըպ , վէ պաշըճա միլլէթի էրմէնիկեաննն պօղաղընտ սա- ըրլարաղ , արղիւսիւ իւզրէ անլէրի պիրնէֆէստէ պօղմազ իաթէմիշ . ֆաքաթ կէրէք ումում միլլէթ վէ կէրէք օլ ֆայշ իթտիլի դաղէթալար թարաֆրն- տան (Քարոյսպէս) է յիտէն է յի պիր քարոյսպէս կէօ- ըրիւպ , զայէթ ելւքէք վէ շէրէֆի պիր քարոյսպէս նայըլ օլարաղ ըէզալէթ իլէ կէրի գօլլուլմուշ օլ- տուղուտա աշիքեար սուրէթտէ կէօրիւլիւ շտիւր : (Պուրաճըքտա Սէտաննն վէ մէրքիւր էրմէնի գա- զէթալարնն միւսթաքիլէն քուլաքլարը չընլասնն :) Անճաք պուրաճըքտա տէօնիւպ պիր քէզ սօր- սան շու պուտալաեա քի նէ՞ սէպէպէ մէպնի օլ քատար աղղըն քէօրիւրէրէք հարֆէնտաղըլար իթտին միլլէթի էրմէնիկեան իւզէրինէ , նէ դաման քի կիւյա «պէնպէ էրմէնիլէ մէրմէն ճնաղման էլէրի կէճիլէ» տէյու քէնտի քէնտինէ պէպուրիլէնի տուրուր : Մէկէր իտէ օլ պէտնամըզլարը իճրա իթտիր- մէյէ միւսթաքիլէն սէպէպ պիր օլան էրմէնիլ զա- գէթալարը իմիշ , վէ անլէր մէճպուր իթտիրմիլլէր Սէտայը քի պունլարը պիրա բէրվա սէօյլէսին : Եւ՛ նէ՞ տէմիշլէր մէրքիւր դաղէթալար Սէտայա գար- չը : Տիլիլէյէլիմ : Իլլէլա , է-ն-է-ն-ն-ն-ն- ահայլյէ հիւքմ խտէն ,

վէ բատիչահարք վէ քահանայապետիք մեծնէթին-
 ան սուրունան իւշթամը մուսղղամ պիր միւքեյէֆ
 զաթը շէրիֆէ, եանի բարայա, եախօտ բարայրզա
 դարը եաղարար, պողը բարալարն եօլուդ
 հալլէրին մէյտանէ քօյուպ ալեմէ ֆայլ իտէրէր,
 տահա տօղրուտու նի շին տէրէր, եաղարար, վէ օ
 պիլիմնիդ մէքրուհրուդարը մէյտանէ չրդարըպ էօյ-
 լէլիքէն ումում բարալըը քիլլէտիրէր իմիշ :

Սանկէն, նի շին պէօյլէ պիր մուսղղամ հիւ-
 քիւմարըն հիւքմիւնիւ թանրմաղլար, վէ անէ
 վաճիպ օյան բայէթի իճրա իթմէք իթմէմէղլէր ի-
 միշ : Պուճա տէօյլէթլէր օլ զաթը միւհթէրէմէ
 իհթիրաղ իլէ պաշ էթիպ սէճաէ քրքուրբարը վա-
 դրթ, վէ տիկլէրճէ եպիսկոպոսլար վէ կարախնալ-
 ար աթիթրէյէրէք երէ գարանըպ անըն աեաղընը,
 տիղինի վէ էթինի պուս իթմէքաէ պուլունտու քլարը
 անտէ, նի շին քէնտիլէրի (էրմէնիլէր) «էճէպլը միլ-
 լէթ օլուքլարը ճիհէթլէ, պու սէճաէյի վէ մէդ-
 քիւք պուս իթմէքլիք գայաէսինի օլ զաթը շէրիֆ
 հաղկընտա իճրա իթմէքլիքաէն տուր օլուրլար իմիշ :

Վէ տահա աճայըպը, պու քահանայապետ վէ
 բատիչահ բարա, Հաղրէթի իսանըն սարլ վէքիլի
 խաար, Ս. Պետրոսուն խայլիֆէսի, հայրապետէրին
 պիրինճիսի վէ էն մուսղղամը, ումում քիլիսէյի
 շէրիֆին նաղըրը վէ տիրէթթօրու, վէ շիմտիլէրտէ
 մէգքիւր քիլիսէնին կէօրիւնիւր վէ եանղըմաղ պա-
 շը օլուպ, եէր եիւղիւնտէ պիւթիւն (գառանց)
 գուղըլարըն, (ուչխարաց) քօյուհլարըն, վէ (խա-
 շանց) . . . : (Պու Խաշանօլ տա նէրաէն պուլուտ չը-
 քարար պիլմէմքի, վիրա պիլիմ պիլտիլիմիլզ

վէ թանրարըմըլ ինճիլի շէրիֆին տէրունիտու
 «ՍՐԱՆԵՍԱ ԶԳՍՈՒԻՆՍՍ, ԱՐԱՆԵՍԱ ԶՈԶԻՍԱՐԱ» վարամէ
 մա, «արձեա շիւշն» լաֆըլ էլէ էօյլէ պիր լուղէթ
 եօղտուր : Պուտա Սէտանըն պիր պէօյլիք Սոօմըլը
 դընա աեղալէթ տիր, շիւնքի պունուն իլէ խառնիչ-
 տիր կիւյա բարալըլը եիւքսէք աեթէճէ պէօյիւք-
 լիւքլիւղէ չըքարթմաըն :

Նիճէ քի Սէտալըլար ինճիլի շէրիֆին մէղքիւր
 քէլամլարընը «պիւտար» վէ «ու ի ճուշ» թապիր օ-
 լունան «Ստուաճարանու թիւն» քիթապըլար աե-
 լունիտու օլքատար թիւրլիւ պէ թիւրլիւ քալըպա-
 րա սօքուպ չըքարմըլարըլար քի, անլէրին սարլ
 հիւքմիւնիւ վէ մէպինի թէպտիլ իտիպ «գառինք»
 մանասընք ումումի իրիսթիւնան ճէմաաթը, վէ «ուչ
 խարք» տէնիլէնի ճիւմլէ վարդապետէրի վէ քա-
 հանալարը աղնայըպ, պատրիարքար վէ եպիսկո-
 պոսլար աչքքուտ գալտըրը իլին, ճնատա ինճիլին
 իւշիւնճիւ «գուչխարա իմ» տէտիլինի քեամիլէն ին-
 քեար իտիպ, անըն երինէ Սէտանըն կէօսաէրաի-
 յի պու «գիաշինա» լուղէթիլի գուլլանմաք իսթէ-
 միշ տիրէր, շէօյլէ քի կիւյա Հաղրէթի իտա Նիֆէն-
 տիմիլ քէնտի մուսղարէք քիլիսէսինի քեամիլէն վէ
 տօղրուտան տօղրու եալըրգճա Պետրոսա թէպիլմ
 իթտիլի վաքըթ իւշիւնճիւ թէմալիհաթընտա «-
 րաճէա շիւշն» աեմիշ, պունուն իլէ աղնաթմաք
 իսթէմիշ քի պիւթիւն պատրիարքարա վէ եպիս-
 կոպոսլարա տա սէն հիւքմ իտէճէքսին, ճնարքուտ
 սէն պտըլպ կէօղէտէճէքսին, կէօրաթիւն մի հիլ-
 լէյի, օլուրստուտա պէօյլէ օլմալը գիրա էկէր Սէ-
 տալըլար պու եօլուտ մանալար մէյտանէ գօյմայա-

րաք) օլինճիկի շէրիֆին մէզքիւր լուղէթէր հազ-
կընտա աղիզ Հայրապետէրին Բուհուլրահ գուվէ-
թի ինէ գավիլէն աշիքեար իթտիքէրի մանա մու-
ճիւպինճէ , եանի զիքր օլան «գառինք» վէ «ոչ-
խարք» վէ տեֆա «ոչխարք» քէլամլէրին Պետրոս
առաքեալըն քէնտի Լֆէնտիսինի նալլէթլէրէք
իւչ տեֆա ինքեար իթտիղինէ գարչըրք Քրիստո-
սուն իւչ տեֆա սիւպինէ իւչ տեֆա «սէնի սէվէ-
րին» ալիքէք իւչ խաթարնա պէտէլ իւչ քէրէ
աֆլըք պտըղընա , վէ պէօյլէլիքէ օրաճըքտա օ-
պիր առաքեալըր իլէ պէրապէր թէքմիլէն «ա-
ռաքեալական» հիւքիւմտարըղա նայըլ օլուղունա
մէպնի պիր մանա օլուղունու քապուլ խտէ խտի-
լէր , զաննրմճա պու կիւնքի բարալըղըն «պէլի»
հիւքմիւ վէ «Եանղլմամուլլա» գայտէսի մէյտանէ կէ-
լէմէզ խտի . պու սէպէպտէն էվէլճէ լազըմ կէլիչ-
տի ինճիկի շէրիֆին մեզքիւր քէլամլարընը (զիքր
օլան աղիզ Հայրապետէրին մանալարընա գարչը)
խտէտիքէրի կիպի քէնտի թէրաֆլարընա եօնա-
բարք , նիհայէթինտէ պէօյլէ պիր «Եանչին» լուղէ-
թի մէյտանէ գօյտուկար , քի պիզճէ մանասըզ
պիր շէլ խտէտէ , ճնրարճա եիւքսէք տէրէճէ պիր
մանասը օլուպ , մութլազ սուրէթտէ ումում բու-
հանի ճէմիլէթի ալնամագ լազըմ կէլիւ իմիչ , Տա-
հա պիր «արաճեա զեոյս իճ» տէ վար քի , եալնըզ (Ե-
Եանղլու օլարաճ) Բօմա ինճիլինտէ օղունուր , նիճէ
քի զիքր օլան Սարաաճաբանուլիւն քիթապլարը պու-
նու զիքր իտէրլէր իլավէ իտէրէք քի ասըլ «առա-
քեալական աւանդութիւն» պու կէօնէ իմիչ , եանի
«արաճեա զհարինա , գալիարս , զեաշին , Ե զեոյս իճ» օլ-

մալը վէ պէօյլէճէ «գառին» տիմէքլէ պիւթիւն
ճէմահաթլար «գալիարս» ճէմիլի քահանալար վէ վար-
դապետէր , «Եանչին» պիլ ճիւմլէ բիսկոպոսլար վէ
սէրբիսկոպոսլար , (տէօրտիւնճիւ օլարաք) «Եանչին»
տիմէքլէ տէ «քոչլար» եանի ումում պուտրիարք-
լար վէ կաթուղկոսլար աղնամալը իմիչ , զիրա պուն-
լարը Հազըրէթի խաա Պետրոսա սունմուչ , Պետրոս-
տա գապուլ իթմիչ , վէ Բօմա բարասըտա Պետրո-
սուն խալիֆէսի օլան հասէպի իլէ ումում քիլիսէ
տէրունիմտէ հայըլ զէմանտան պէրու պու պէհե-
լիք» հիւքմիւնէ սահիպ օլուպ , շիմիտէ շլախ-
թիլիք» գայտէսինի մէզքիւր «արաճեալար գուվէթի
իլէ իճրա իթմէք միւրատընտա պուլունմուչ վէ
ղասպէն պուլունահազմըլ , պու սէպէպտէն զարպ
վէ Շարգ քիլիսէլէրի բուհալանլէրի վէ ահալիսի ի-
լէ պէրապէր մէզքիւր հիւքմէ վէ գայտէյէ պիլա
մանա իթաաթ իթմէյէ պօրճլու իմիչ , եա եօգուս
անալինա Եանղլու օլանք լազըմ կէլիւ միչ : Ալ սանա
ենի տիւնեա վարդապետութիւնլարը քիեաղընտան
պալընտան եէնմէզ : Անճաք պու թարզ վարդապետ-
ութիւնլար (քէնտի զիլիւմլէրինճէ) պիր թարաֆ-
տան Բօմա բարալըղընը եիւքսէք տէրէճէլէրէ չը-
գարմագ իչին տէլալէթլէր օլուպ , Փազաթ տի-
կէր թարաֆտան ինճիկի շէրիֆին հիւքմիւնիւ վէ
աղիզ քիթապլարըն մուգատտէս քէլամլէրինի հի-
չէ չըգարըր . Քիլիսէյէ շէրիֆին «ընդհանրական»
վէ «առաքեալական» պիրլիղինէ սէքտէ վէրիւր ,
«Եկեղեցական իրաւասութիւն» նըզամընը թարու-
մար իտէր , « Սահմանական իշխանութիւն»լարըն
ալթընը իւթիւնէ շէվիլիպ պիր պիրինէ գարըլար-

բոլոր նիհայեթ Հազրէթի խաթափընտանն Հե-
 վարիունըրա վէ անդէրին խաթիֆէշէրինէ պիր սի-
 երադաա իհասան օլունան հիւրիւմ վէ «միհհաւա-
 աար և միախորհուրդ կառավարութիւն» սէլահլիյե-
 թի ուճ տէրեճէ զէտէլէնիպ , ումում յօրիսթիեանն
 ըք իլինտէ բուհանի վէ ճիւմանի կէճուակէճն ֆե-
 նայըրըրա պախա օլուր , նասրլ քի կէշմիշէրտէ
 կէօրիւլիւշ վէ հարա կիւնիւմիւղտէ օլ ֆէնայըրըլա-
 րն հայըրճասր կէօրիւլէքտէ , վէ իլէրիտէ տա-
 հա պէթէրէրի կէօրիւլէճէք տիր զանն իտէրիմ :

Պունըր իլէ պէրասպէր , պու կիւն քի կիւն բա-
 բայա «սէն շահսճա տախի եանդըրմաղըրն» տիլէն
 բուհանի կիրուհի , պունտան աքտէմ քէնտի սէ-
 լէֆէրի տախի օլ վազթըն բաբասընա «սէն շէօյ-
 լէսին պէօյլէսին , սէնտէ շէօյլէ հիւրիւմ պէօյլէ
 պէօյիւրըլիւք վար , սէնին հազկընտա ֆրիստա շու-
 նու տէտի պունու սէօյլէտի , Սլլահասան սօնդրա
 սէնսին եէր եիւղիւնտէ եալըրդ բուհանի վէ ճիւմանի
 հիւրիւմտար» տիլէրէք վէ գանտըրարադ , վէ
 պունըրը ֆիկլ իլէն վիճութէ կէթիւրմէք իլին մա-
 պէ յիլէրինտէ նէչէ մէճիլպէր գուբուպ , կէճուա-
 կէճն րէսպէլէր մէյտանէ չըքարըպ , անիլը իլէ
 պիր թաքըմ «Խաշնիլէր , Խոյլար , Գու-էս Վէլէր ,
 Գալանըլար վէ հաստտեօցեպէր» էլէ պարադ էթէ յի
 թիւրիպինէ ույմադ մանալար իլէ (պու կիւն քի կի-
 պի) բարալըրը թա տախմանէ գատար չըքարմադ
 իսթէմիլլէր իտէտէ , անճադ պու ասըրըր Խոյլար
 իլէ Բօմա բարալըրըն քէնտինճէ օլան ասըր հիւր-
 միւնիւ վէ մէսնէթիւնի գայպ իթտիրիպ , պէմ մու-
 վաճէհէսինտէ բարալըր , Բօմա քիլիսէսինի , Ս.

Պետրոսուն քիւրսիւսիւնիւ Էանա պիր հալէ քէնպ
 իթմէ քիլիլէ պիրինճի սէպէպ օլտուդ բարտաա աշիւ
 քեար աըր . նիճէ քի պու կիւն օլ «Էէիլիլէ» վէ
 «քէվէրաօրուս» մաստէլէրի Բօմայըր պիր դաթ տա-
 հա դուվէթտէն տիւշիւրիւպ , իլէրուտէ միւղըրիւր
 բարալըրը սօն տէրեճէ քիւշիւլտէրէք , Բօմա քի-
 լիսէսինին շէրէֆինէ տախի սէքաէ վէ պիր պէօ-
 յիւք լէքէ կէթ իլէճէք տիր շիւրհէսիդ , գիրա
 պունճա Էօյլիւսիւղ եիւրսէլէնին պէհալին ալ-
 շարմասընա պաշըրճա պիր տէրպէթալիր : «Չի որ
 զանճն բարձրացուպէ խանարհէսցի» , տէֆա «Էւ
 դու . . . կախառնաում որ մինչեւ յերկինս բարձ-
 րացեալ ես , մինչ ՚ի դժոխա իջեաս» :

Ինճիլի շէրիֆին սիճիլլէրի տիր , Էյի տըրգաթ
 իթմիլլէր Սէտաճը չաստուածաբանըր : Խանի մէդ-
 քիւր «Խաշնիլ» հազկընտա շիւմիլիք պու գատար
 իլէ կէշիպ , տէճնէլիւմ սէօհպէթիսիլիւն նըրգանընա :

Էանի բարա հազրէթլէրի զիւր օլան արճէտ-
 ւար դուվէթի իլէ եէր եիւղիւնտէ պիլ ճիւմլէ
 բուհանըրըն վէ ումում իրիսթիեան ահալիսի-
 նին հիւրիւմտարը վէ սէրասլէրի օլտուղու անտէ ,
 պու անճաք Էրմէնիլէր նէ՞ ճէտարէթլէ անըն իւզէ-
 րինէ հիւճիւմ իտիւպ , պէօյլէ Էմապսըրդ զաթըր ճի-
 հանէ րէղիլ ու րըպայ իթմէ քիլիւք ճիւրահէթիւնտէ
 պուլունուրըր , վէ էն նիհայեթ շիւմիլի Գիտս
 բարանին շահսճա եանդըրմաղըրընա դարչըր նիլին
 րէզալէթ Եօլունտա սէօյլէր իտէրլէր , շարիլարի-
 լէր եաղաղըր , վէ պու «Է» դայտէսինի կէճուա-
 կէճն մասիարալըրա պօղարըր . . . Խանի պուն-
 ւար պօյլէ օլտուղա հալտէ վալ , վալ , վալ հալ-

լերնէ խնիշ , վէ շիմտիլիք պու գատար իլէ կէ-
 չիպ , իլէբուտէ տահա քոյուլարընը սէօյլէ յէճէք-
 միշ , էկէր պազը եօլուղ բարալարա գարչը տիւն-
 եանըն հէր թարաֆրնասան պինլէրճէ պին եազը-
 լան թահքիրամիղ րէսալէլէրի թօրլայըպ եազմազ-
 լար , գալէմլէրինի քրրմազլար , ազըզլարընը դա-
 բայըպ սուս տուրմազլար , վէ տէֆա օլ Ինճիլի ,
 Հէվարիտնլարը վէ իւշ պէօյիւք Սինհոդլարը Սէ-
 տայըլարա գարչը գարըշտըրըրար , վէ անլէրին
 խիմլէրինի տախի ազըզա ալըրլար , պունլար իլէ
 պէրապէր Սէտանըն հաշէլէ սէօյլէրինէ գուրազ
 վէրմէ յիպ , անըն քարլա+ վէ էլ-տէ+ սէսինէ գարչը
 քարլ վէ վարի-+ սէսլէր չըգարըրլար իսէ . . .

Իմտի պուրալարընը պէօյլէճէ պիլլէիլի խնիշ ,
 եա եօզաս մապալը պօյունլարընա օլաճազմըշ :

Է՛յ . . . նէ՞ տէմէլի պէօյլէ պիւր նամլը տիվա-
 նէնին պու թարղ չըլլընճա վէ հաքիմանէ սէօյլէ-
 յիշլէրինէ : Էկէր պունլարա ինանազ կէլլէզ իսէ ,
 պունտան պէշ այ ազաէմճէ , եանի պու սէնէնին
 մարտ և թարիիլի իլէ Սէտանըն զուհուրինտէն սօն
 տէֆա չըքան նուսխէսինէ գատար տըզգաթլըճա
 թէճէսաիւղ էտին վէ պաքըն պու տէտիքլէրիմ ,
 կէօտտէրտիքլէրիմ սահի՞ճ մի տիր , զալաթմը տըր ,
 եա եօզաս տահա էքսի՞ք մի եազմըչըմ , անլէրին
 տէրունինտէ կէօրիւր վէ աղնարսընըզ :

Պու պէօյլէ օլտուգտա էվէլճէ մէզքիւր Սէտա-
 նըն հազկընտա իթտիլիմ միւթաալայը անըն իւ-
 ղէրինէ գալըպը գալըպընա գավիլէշտիքմէք ճա-
 յիղ տէյիլ մի աճէպ : Հայ հա՛յ , հէմ ճայիղ վէ
 հէմ բէք մինասիպ , եանի — Սէտա զաղէթապը

չու հալինտէ թիմարհանէտէն գաչադ տէլի միապի
 ազլընա էսէնի սէօյլէմիշ վէ հալա սէօյլէմէքտէ , վէ
 իլէրուտէ , (եանի եազըն ալօսթօս այընտա , քըչըն
 մարթտա) տահա քէսկինլէրինի սէօյլէ յէճէքմիշ :

Է՛հ , Բապպիմ . պու եօլտա տիվանէլէրի տիւ-
 չար օլտուգլարը գարպը պիւր հիլլէթտէն հէման
 ինէլաա իլլէսին , զիրա իլէրիւսի քէնտիլէրինճէ էյի
 մանա տէյիլ . . . : Իմտի սէօհպէթիմի պուրա-
 ճըքտա պէօյլէճէ պըրաքըպ , պիրաղտա վատիմ
 իւզրէ պապա Սէտա իլէ բուպէրու գօնուչայլմ ,
 վէ էօյլէճէ ալէնէն իլան իթտիլի սէօհպէթլէրին
 նէ՞ կէօնէ աեարը այչադ շէյլը օլտուղունու գա-
 ֆասընըն իլլինէ եերլէշտիքլիմ , էկէր զիլինտէ
 ճիւզի ազըլ վէ գալլինտէ պիւր մըքտար ինասն-
 լըք էսէրի գալմըշ իշէ , եօզ էկէր անլէրտէ քեա-
 միլէն մահվ օլմուչսա , հէման պըրազալըմ եազա-
 սընը քի տէֆ օլտուն գարումուղտան , զիրա պու
 կիպի տէլիլէրի ֆըկիշ վէ Ս . Յակոբ թիմարհանէ-
 լէրի իտարէ իտէմէյիպ , անճազ գապիլ տիր քի
 Սիւլէյմանիլլէ բաղլասըն , նիճէ քի Սէտա հազ-
 կընտա բէք շօղլարընըն մինասիպ կէօրտիւքլէրի
 պապը զաղէթալար վէ րէսալէլէր տէրունինտէն
 աղնաշըլմըշ տըր : Պունու տէյիպ տէօնէլիմ տօզ-
 բուտան տօզբու պիղլիմ տէլի Սէտաեա :

Է՛յ Սատանը հաքըքէթ , նէ՞ տէրսին պունլա-
 րա , սէնին օլ նալլէթլի զաղէթանըն մէյտանտա
 կէօրիւրտիւղիւնտէն պու կիւնէ կէլինճէ քիլիսէյի
 շէրիֆին սալիճ վէ սատըք էվատըլարընա , վէ պին
 պէշ էիւղ շունճա սէնէլէրտէն , եանի Լուսաուորիչ
 լէտէրիմիղին զուհուրինտէն պէրու Հազրէթի իւ-

տանըն ու մուտք քրիստոսին «ԱՍԹՈՒՂԻԿԷ» վէ «ԱՍՌԱՅԵՆԻԱՍԱՆ» գաւանու թիւնու իլէ տօնանմըշ, շէրէ ֆիլէնմիշ, վէ պու գաւանու թիւնուան պիր քըլ բայը պըրլմայըպ, պիւնլէրճէ մէշաքաթլար արապընտա տախի անը փագ վէ լէ.քէսիզ սաքըյըպ, պու կիւն վէ պու սահաթ անըն ուղուրոււա հէր պիր սէֆիլլիյի, ֆաքըրըղը, վէ կէճնակէճն ճէֆալէրի գապուլ իթմէյէ հաղըր վէ արզու.քէշ պուլունան պիր ուղափառ ճէմիլլէթէ գարըր իթմախլին շունճա հէղէեանը.քըրըրն կէթմէտի մի :

Պու «Շարգ Էրմէնի գաթօլլիյի» նամը իլէ եատ օլունան, մէղճէպլինի, միլլէթինի սէվէն, միլլէթլի.ք հուգուլլարը վէ Շար.ք քրիստոսինէ այիւա օլունան նըղամաթ, իմթիեաղաթ վէ սէլասիլլէթի խուսուլարընտա էօմրիւնիւ վէ էմլաքինի ֆէտա խտէն պիր սայիճ տինտար գըմճ հաղկընտա պէշ այտան պէրու լիաննէ արարըրն պիւնլէրճէ պին տէլիճէ վէ ճիզլիթճէ սէօհպէթլիլլին նիհայէթի կէլմէտի մի :

Ինճիլի շէրիֆին ֆէլամուլլաճ սէօղլէրինի վէ ապիզ քիթապըրըն շահատէթլի.քլէրինի, նէշէ նամըր աղիզլէրին աօղլու թաֆսիլլէրինի, իւշ պէօլիւ.ք մուգատտէն Սինհօղըրըն թարաֆընտան Բու հուլլահ գուվէթի իլէ վիւրիլլէն սիճիլլէրի, հայըր բէսալլէր վատէթասը իլէ սէնին օլ Սատանը հաքըրէթին տէօրթ կէօղիւ էճնիւնէ քօյան ֆաղիւլլէթլիւ միւէլլիֆլէրէ, վէ պունլարտան գաթի նաղար կէրէ.ք զաղէթալար վէ կէրէ.ք սայըր վարագալէր եախլլէ սանա նասիհաթ էօլունտա կէօստէրիլլէն սահիհիլլէրէ գարըր իթտիլլին հաթսըղ հիսապսըղ քիւֆիւրլէրին, պէանասը.քըրըն թիւ.քէ նմէտիմի աճէպ, հէյ

Եարտանընտան խէյֆի իթմէզ վէ ախըթլի նանէն տախի տիթրէմէզ զախմիլըր զախմի ճիզլիթ Սէտա :

Սէն աէ յիլլիթին օլ նամըր տիվանէ քի տահա տիւն.քի կիւն, պէօլլէ մէղճէպլի վէ ախլաքը փագ պիր պիրլի.ք հագկընտա հայքըրարաղ «Երմանու րան րա ալագ, րինիլլէրէն րէ րինիլ» չաղըրարն հէյ խմանըղ : Հաճըր կէօրիւր կէօղիւն իլէ կէօրտիւն պու շէրէֆիլլի գըմըն ֆարմասունլուղուտ, Բրօթէլմանաղըրըն, վէ սայըր աղըլ իրմէղ էօլլարա ստիարը.քըրընը, Հաճըր Գարնալու աղըրն իլէ պուլունան պունլարըն պիրտէն պիրէ հէր մէղճէպտէն հէր տօղլուլուգտան եատ օլուպ ֆիհա պիր հալտէ պուլունտուղըրընը, եատա հիշ օլ սուգըրընը ա՛ պուտալար պուտալար :

Հաճըր գուլլարն իլէ իշիթաին մէղքիւր «Ատթուղիլէ» ճէմիլլէթին բարայը ինքեար խտէրէ.ք Բօմա քիլիսէսի պիրլիլլետէն այրըլար.քըրընը, վէ պէօլլէճէ բէտի պաշլարընա ալա քիլիսէ իհասար իլէ 38 բարաղ վէ պլըր գաշ բիսիուպուլարը քէնտիլլէրինէ պաշ նասպ խիպ, այրընա վէ ագըրարընա էստիլլէրի էօլունա ային իճրա իթտիլլէրինի հէյ ԱՍԷ սէվաալըսը . ԱՍԷ . . . :

Էյ, պիրլիլմ.քի սէն օլ ԱՍԷյէ բէ.ք միւհթան սըն, վէ հէմ անըն պուտալար օլմուշ օլտուղուն աղնալըրը աըր, զիրա չօք նուսիլլէնտէ պու ԱՍԷ մաստէսիլի աշլ իլէ անմաղտասըն, անճաղ լիէէսիւֆ իթմէ, հէման բէ.ք եագընտա օլ հատէթ իթտիլլին ԱՍԷ բէյֆիլլէթի տէօրթ եանընը քալլըպսը կէրինտէն քըմըլտանմաղ օլուրուն . շիւն.քի օլ հիլլիլլէթլի ԱՍԷ միլլէթ տիվանէլլէրի վէ

աճմաքլարը իշին իհտաս օլունմուշտուր , նասըլ
 քի մէգքիւր ԱԱԼԵՆԻՆ իհտասը հէնկեամբնսա սէն
 կիպի նէչէր անըն իւղէրինէ հիւճմ խոխւ պա-
 րա բարչա իթմէյէ հայը ճահա իթտիլէր իսէ
 տէ , սօղբասան իլէրուտէ պաշլարնա կէլէճէք
 պէլայը էյիտէն ֆէհմ խտէրէք , աքիլանէ հարա-
 քէթլէր իլէ պաշլատըլար կիւն կիւնէ ծնա եաք-
 լաչմսեա : իմտի շէլէպի Սէտա պիլմիշ օլքի պու-
 ԱԱԼԵ իհտասը աքըլլար իշին զիյ դըլմէթ վէ պիր
 մուբասաա կէրասնըք օլուպ , անճագ աճմագլար
 հաղկընտա աղըրճա պիր տէմիր հալքա օլարագ ,
 հէր հալ միլլէթ տիվանէլէրի վէ աճմագլարը պօյ-
 նունա կէչիպ , անլէրի ագըլանտըրմագ վէ ին-
 սանըք սըրասընա կէչիլմէք նիլլէթի իլէ եարըլ-
 մըշ հիքմէթլի պիր ալեաթ տըր . իմտի պագ քի
 միլլէթ իշինտէ ագըլաննէ տալրանըպ պու ԱԱԼԵ-
 նին սէֆասընք սիւրէսին , եանի օլ մուբասաա կէր-
 տանըլա նայըլ օլասըն , եօզսա պու աղըլ իլէ ի-
 լէրուտէ պէհալին իքինճի տէրէճէտէ լւէպէնա
 օլաճագընա շիւրհէն օլմասըն , իշտէ սանա էվէլճէ
 վէ պիրինճի խալիսանէ նասիհաթըմ , սէն պու-
 մատտէյի տիւշիւնմէքտէ օլ , պէն տէօնէյիմ սէ-
 նին տիկէր տըրտըրլարընա քի , պօղաղընը եըր-
 թարագ պաղըրըրսըն քի «սիզ բարայը ինքեար իթ-
 տիսիզ , Բօմա քիլիսէսինտէն այրըլտընըզ , սիզ
 դայըր դաթօլիք տէյիլիսիզ սիզի հիշ պիր քիլիսէ
 դապուլ իթմէյօր . բարաղլարընըզ կախապէս օլմա
 հասէպի իլէ Լաթին քիլիսէլէրինտէն բետա օլու-
 նաճագլար , վէ պէօյլէ կիտէրտէ տէվէթլէր տախի
 սիզի թանըմսեաճագլար . էյ , իմտի պէօյլէ պէօյ-

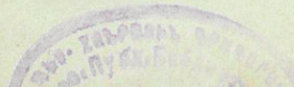
լէ հայինիզ նէ՞ օլաճագ ա' հէլունսպան ալաթլար :
 քէօրուն թէրէսի օլաճագ , ա' տէօրթ պէշ սյ-
 ւըք թիմարհանէտէն դաչագ , վէ նէնին նէսի օլ-
 տուղուն պէլիսիզ Սէտայը Սասան քալաճագ :
 « Հէլունսպանս ալաթլար » հէ . . . : էօյլէ իսէ
 շիմտէն սօնղրա պիրաղ տա սէն պէնի տիյնէ քի օլ
 պէթտավի շանշանըքլարըն ճէվապլէրինի վէրէ-
 րէք , սէնին պու նապէճա հարաքէթլինին սօն
 տէրէճէ ալչագըլընը աղնասայըմ :
 Անճագ պիլմիշ օլքի կէրէք շիմտիլէտէք , վէ
 կէրէք շիմտէն սօնղրա նէ քի սէօյլէյէճէյիմ , եա-
 լընըզ քէնտի աղաս էֆքեարըմ օլուպ , մէսալի-
 յէթի տօղրուտան տօղրու քէնտի շահսըմա բաճի
 տիր : Պունու տիմէմտէ միւբասա , սաքըն օլմսեա
 քի եէնիտէն եէնի հարհարըք խտէրէք ծնուն
 պունուն իւղէրինէ տէլիճէ սալասըն , վէ էօյլէճէ
 ալչնէն ալթը պին սէնէլիք տիւնեա թարիլիստէ
 իշիտիլմէմիշ եօլտա հէղէեանըքլար իճրասընտա
 պուլունասըն : Էկէր պիր տէյէճէյին օլուբաս
 տօղրուտան տօղրու սէօյլէ պանա , սալա շէքինմէ
 իհտիրաղ իթմէ , վէ հիշ պիր կէօնէ պիր շէյ սայ
 իթմէյէրէք ալ էլինէ հալսաճպան դալէմինի , քօ օլ-
 թանա էի գուլթու հօխանը , վէ եայ էօնիւնէ էէլէպէն
 քեաղըտընը , հէման պաշլա աղըրնա էսէնի եաղ-
 մսեա : Սմնա նէ . . . , նէ օլուբաս օլուն , էլվէ-
 րիլ քի էլին օյնար , դալէմին եիւրիւր , կէօլլէրին
 կէօրիւր , տուտաղլարըն քըմըլտանըր , վէ արա-
 տա պիր նէֆէսա ալըպ վէրիսին , նասըլ քի շիմտի-
 յէտէք քէնտի քէնտինէ — Պէնտի Իսան օլուպ էշ
 պաշլա կէլիլէ , հաֆլասա էի տէֆա զալէնա էլաճ էպէր ,

պիւր եանդան էրտեսէ շէրէֆէրէ նայրը օլտայ, օպիւր եանդան
այտա 20 վերայը ճեպէ ամարաք, բայնազլաւ ամադալաւ Ի-
զէրէնորէ եան կէլէր բէյթ Իֆէր Իֆէր, բէ'ն բէ'ն — արիւե-
րէ.ք պէպար ըլէնմէ.քաէսին, պունտան կլի Էօմիւր
նէ՞ օլտայիլիւր, եան զ պապամ' եան զ :

Ամեն եազալը.քարըն պիւր եանտան եալան տօլան
վէ պի ետաս մաստէլէր, թիւրլիւ հիլլէպազը.քար,
հօ.քիպապազը.քար, վէ տիկէր եանտան տէլիճէ
վէ ճիգլիլիճէ.ք քիւֆիւրպազը.քար իմիչ, նէ՞ դի-
եան իտերսին : Պու եիւղաէն սանա պիւր արա տօլ-
տունտա Էօթէ եիւզիւ նէ օլտըսա օլտուն : Սէն
չունա պապ.քի պու եօլլար իլէ երլտան երլա գա-
վի հիւսազ վէ սազ ազճէ 240 վէ տահա աչը.քան
սա օլտարա . . . վերայարա գալտաչաթն, ամեն
օլտա քի պէրիտէն ալէմին հայ.քը պիւր թա.քրմ' դա-
վէթալար վէ պիւր չօ.ք ըէտալէլէր նէշրի իլէ սէնին
հազկրմտա — տէլի, ճիգլիլիճ, պուտալա, չինկեանէ,
դէվզէլ, տինսիզ, իմանսրզ, ալիէնճի, քէօթէ.ք,
մայման, մէր.քէպ, գալթըր, վէ տահա պիւր թա-
դրմ' Սէրայը հաբաբէն, Սէրայը ճըշ, Սէրայը Կուկուկ,
վէ Սէրայը Ղըրըր, «ըրըր» տէրլէր վէ իլան իտերլէր
իմիչ, սալա գայտընտա օրմասըն, սէն հէմէն իշին
իլէրիմինի գօլլաեարաք չարիարարար իլէ կիւլ, օյ-
նա, գէվ.քնէ պապ. նասըլ.քի իշիթտիլիմէ նա-
ղարէն պի այնը Էօլլէտէ իճրա իթմէ.քաէ իմիչսին :

Ս'Ֆէրին Սէտա, պի'ն մաշալկամ. . . :

Պու պէօլլէ օլտուղու սուրէթտէ, նիճէ.քի աե-
տիմ', հազկրմտա պիւր շէյ եազմազ միւրաս իտէր
իտէն, պիւր սէօլլունիւ սա.քընմայարազ տօղրուտան
տօղրուեազ եազաճաղընը, վէ էկէր եազալը.քարըն-
տա ա.քըլանէ վէ նըզամլնտա պիւր.քէօլէ կէօրիւր-
սէմ', անէրէտէ ի.քաիլաչը հայլ վէ մինասիւզ եօ-
լունտա ճէվապլէր ալաճաղընտա պու կիւնտէն
հազըր օլ շէլէպի Սէտա : (Իլէրիտէր տէվմօթի)

918 2 156

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0542007

